

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Białystok, dnia 15 września 2025 r.

Poz. 3696

ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BIAŁYMSTOKU

z dnia 15 września 2025 r.

w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Borsuki”

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940, z 2025 r. poz. 884) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Uznaje się za rezerwat przyrody pod nazwą „**Borsuki**”, zwany dalej „rezerwatem”, obszar o powierzchni 178,11 ha, położony w województwie podlaskim, w powiecie augustowskim, w gminie Płaska.

2. Położenie i przebieg granicy rezerwatu w postaci mapy są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia.

3. Położenie i przebieg granicy rezerwatu w postaci współrzędnych punktów jej załamania są określone w załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 2. Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie torfowisk soligenicznych ze zbiorowiskami mszysto-turzycowymi wraz z otaczającymi je bagiennymi lasami i starodrzewem sosnowym.

§ 3. Dla rezerwatu określa się:

1) rodzaj – Torfowiskowy (T);

2) typ i podtyp:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ – Biocenotyczny i fizjocenotyczny (PFf),
- podtyp – biocenozy naturalnych i półnaturalnych (bp);

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ – różnych ekosystemów (EE),
- podtyp – lasów i torfowisk (lt)

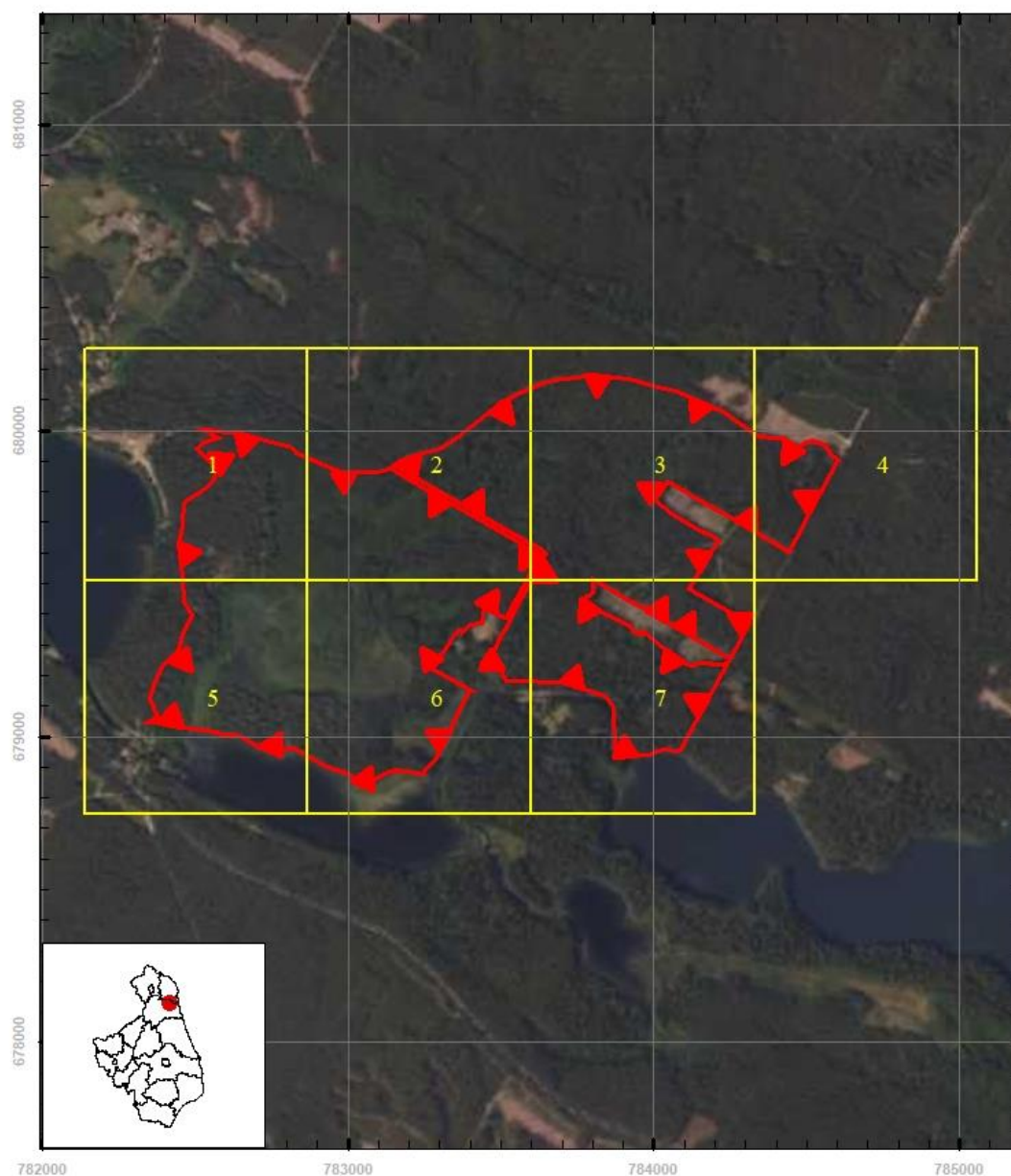
§ 4. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku
Adam Juchnik

**Załącznik Nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku
z dnia 15 września 2025 r.**

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „BORSUKI”
w postaci mapy**

Objaśnienia

rezerwat przyrody

Skala

0 300 600 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.

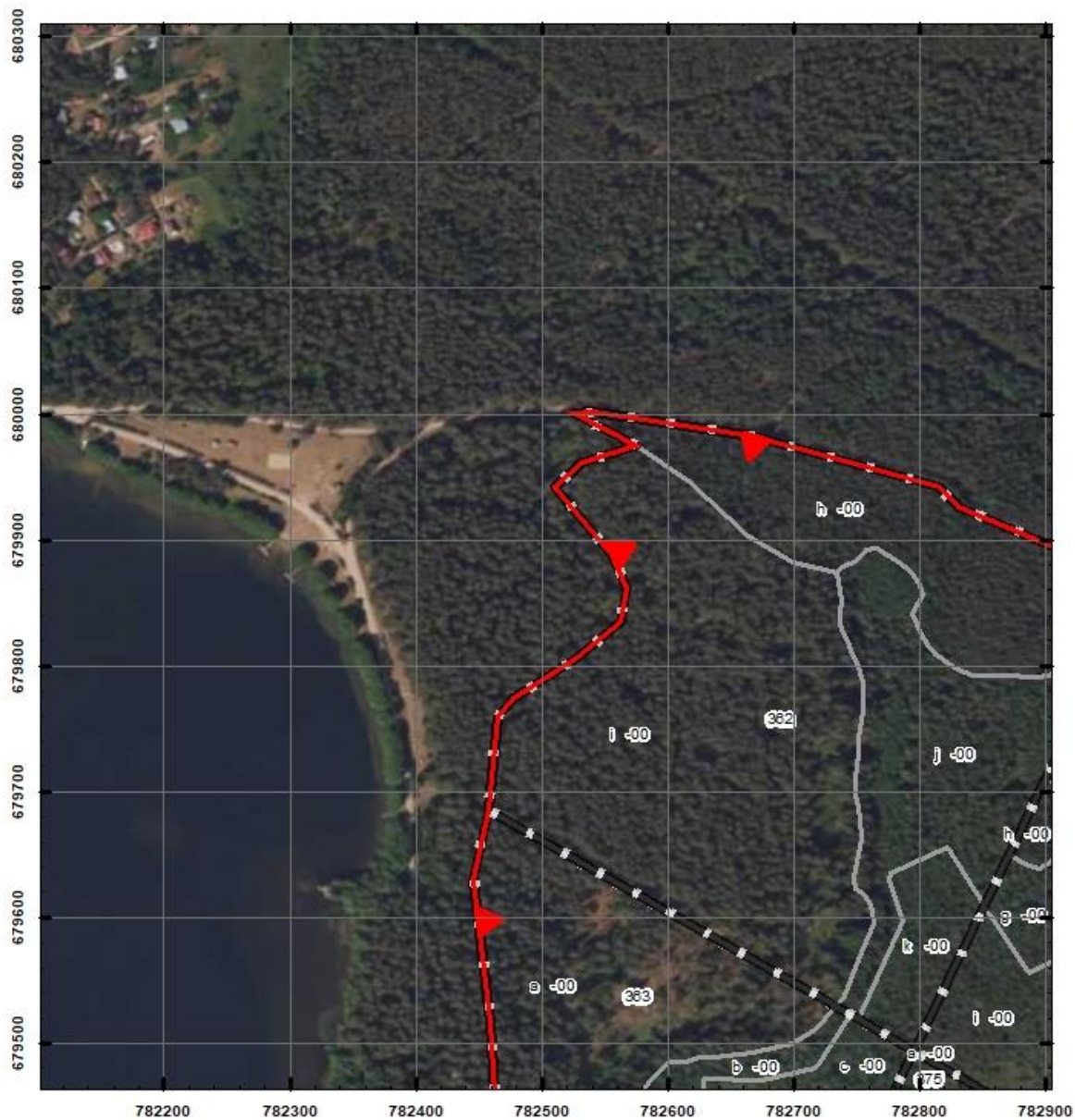
Granice powiatów:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Państwowy Rejestr Granic - Jednostki Terytorialne

- usługa WFS, dostęp: 16 IX 2024 r.

Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Borsuki” (Arkusz 1/7)

Objaśnienia

rezerwat przyrody

oddział leśny

wydzielenie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.

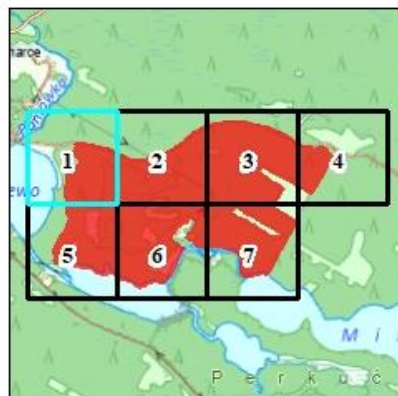
Dane topograficzne

Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp: 11 VII 2025 r.

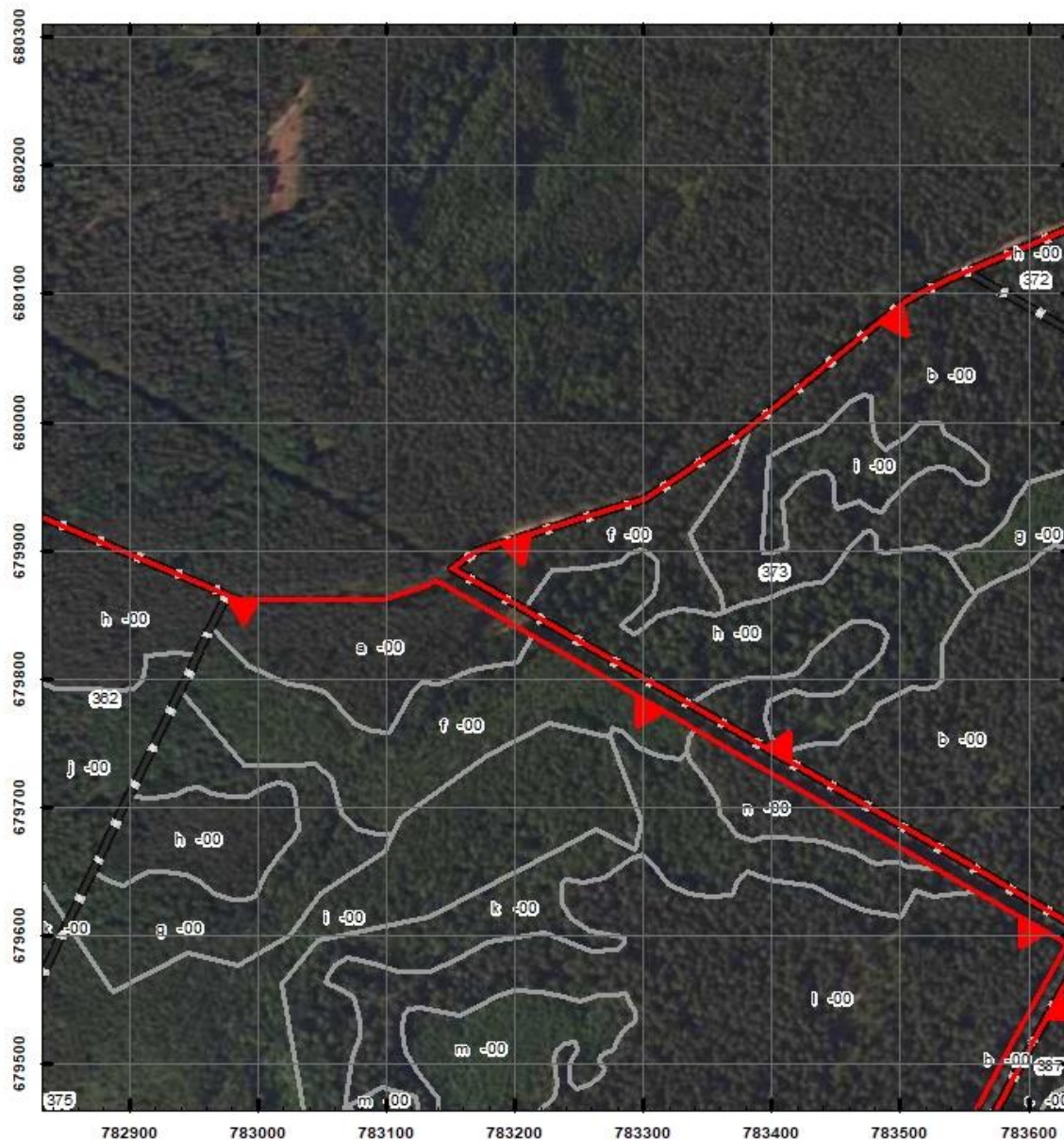
Oddziały /wydzielenia leśne

Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.

projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Płaska na lata 2025 - 2034

Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Borsuki” (Arkusz 2/7)

Objaśnienia

rezerwat przyrody

oddział leśny

wydzielenie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.

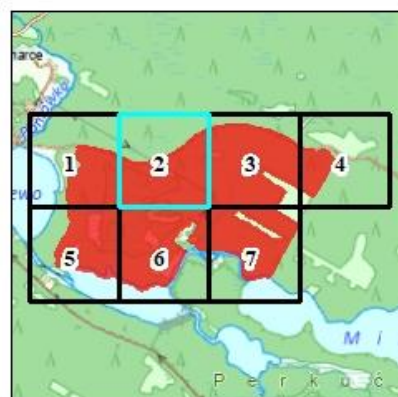
Dane topograficzne

Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp 11 VII 2025 r.

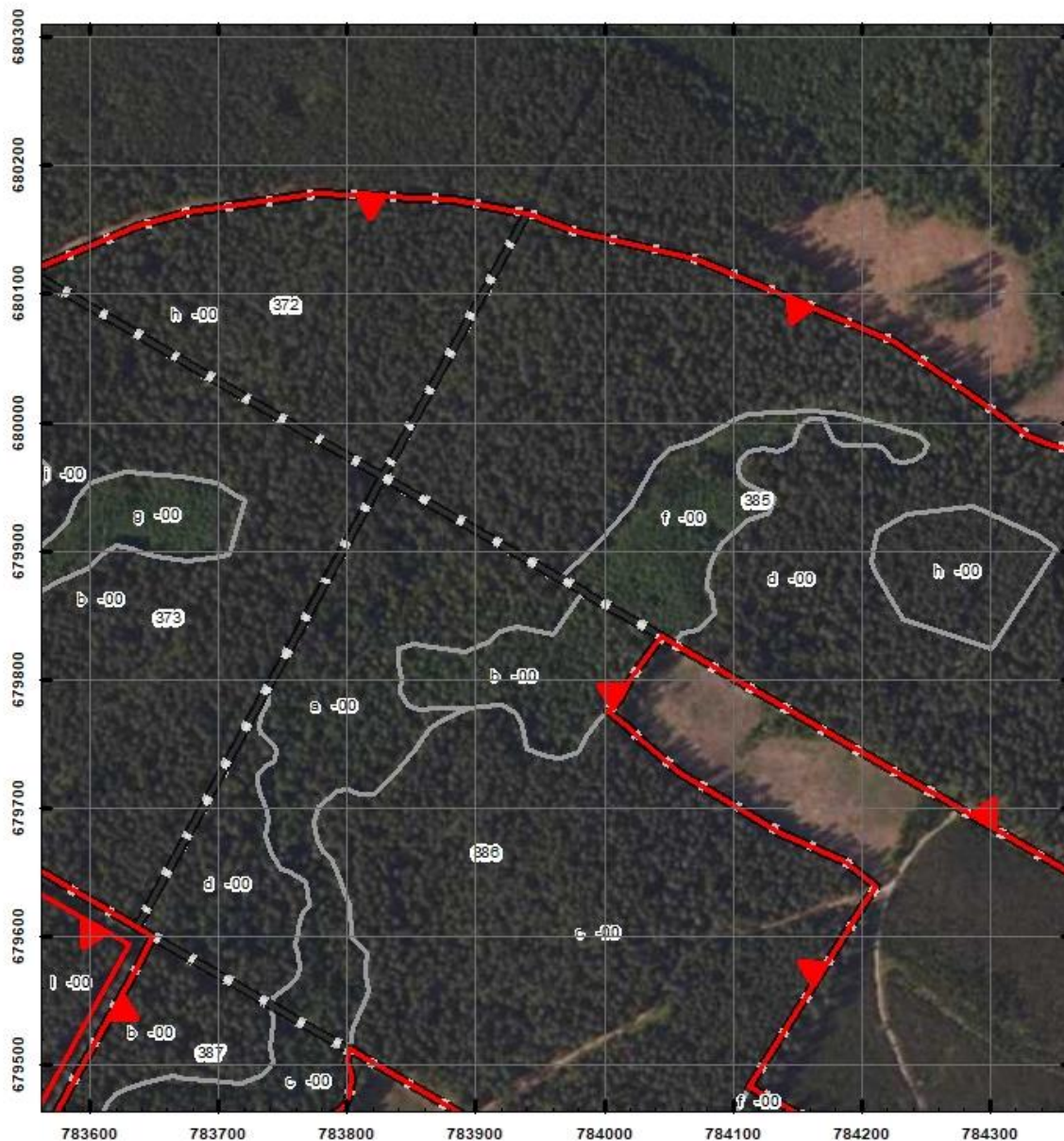
Oddziały /wydzielenia leśne

Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.

projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Płaska na lata 2025 - 2034

Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Borsuki” (Arkusz 3/7)

Objaśnienia

rezerwat przyrody

oddział leśny

wydzielenie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.

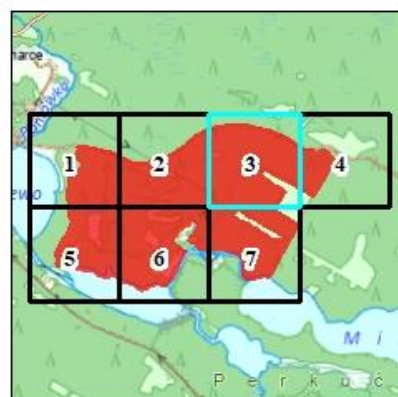
Dane topograficzne

Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp 11 VII 2025 r.

Oddziały /wydzielenia leśne

Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.

projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Płaska na lata 2025 - 2034

Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Borsuki” (Arkusz 4/7)

Objaśnienia

rezerwat przyrody

oddział leśny

wydzielenie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.

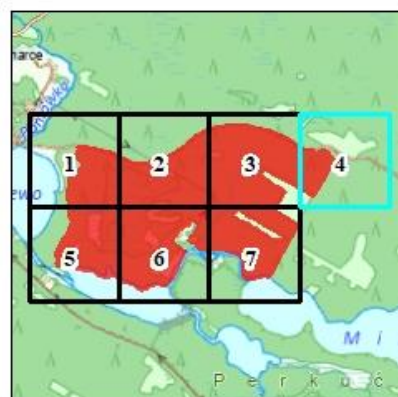
Dane topograficzne

Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp 11 VII 2025 r.

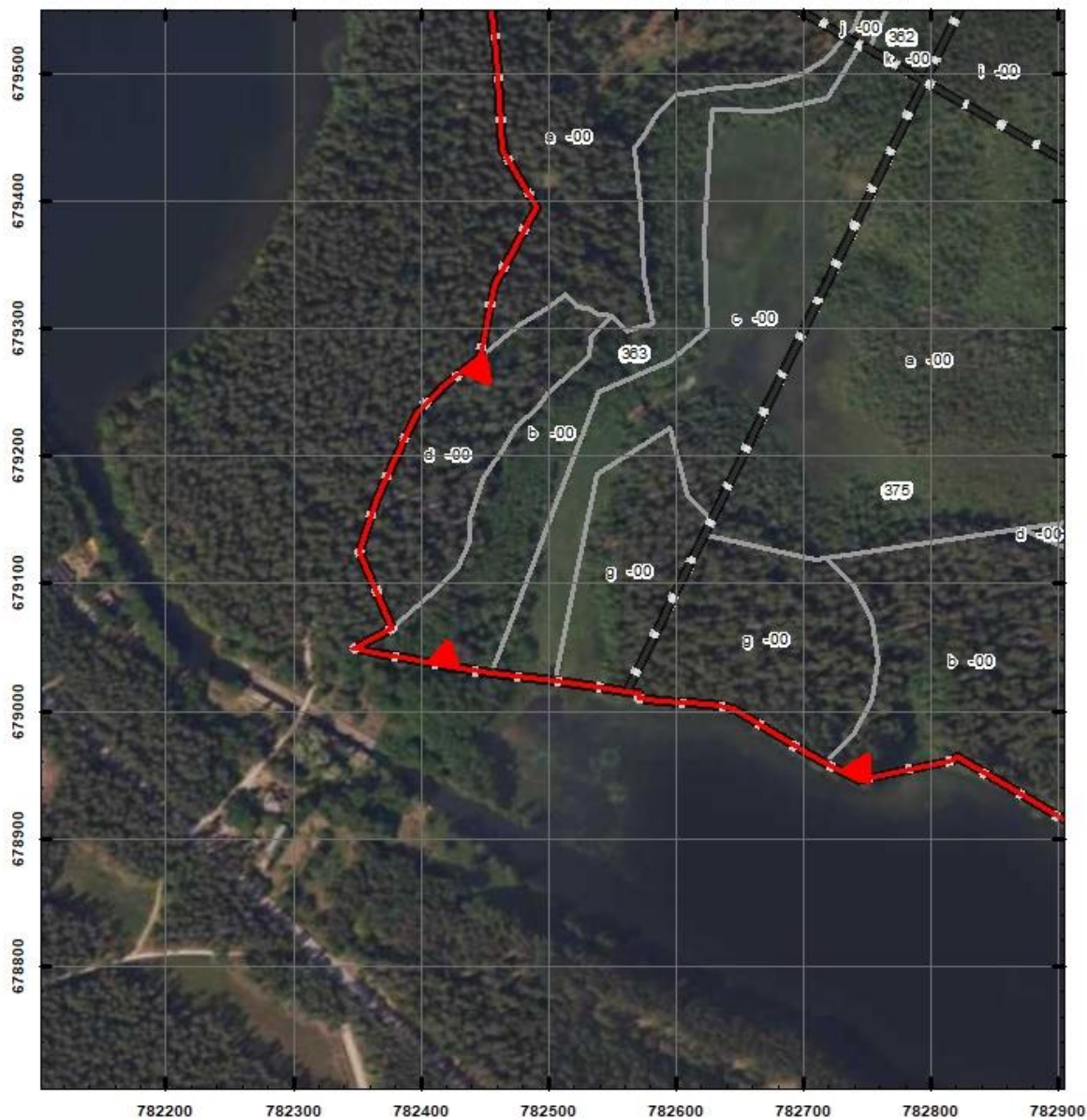
Oddziały /wydzielenia leśne

Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.

projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Płaska na lata 2025 - 2034

Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Borsuki” (Arkusz 5/7)

Objaśnienia

rezerwat przyrody

oddział leśny

wydzielenie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.

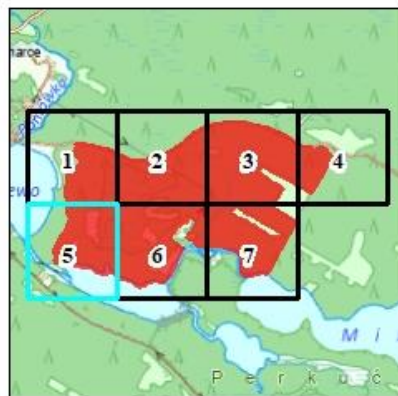
Dane topograficzne

Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp 11 VII 2025 r.

Oddziały /wydzielenia leśne

Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.

projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Płaska na lata 2025 - 2034

Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Borsuki” (Arkusz 6/7)

Objaśnienia

rezerwat przyrody

oddział leśny

wydzielenie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.

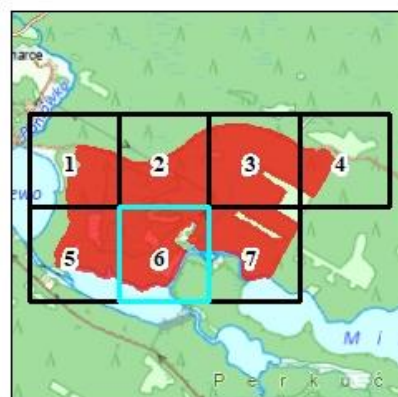
Dane topograficzne

Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp 11 VII 2025 r.

Oddziały /wydzielenia leśne

Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.

projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Płaska na lata 2025 - 2034

Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Borsuki” (Arkusz 7/7)

Objaśnienia

- rezerwat przyrody
- oddział leśny
- wydzielanie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.

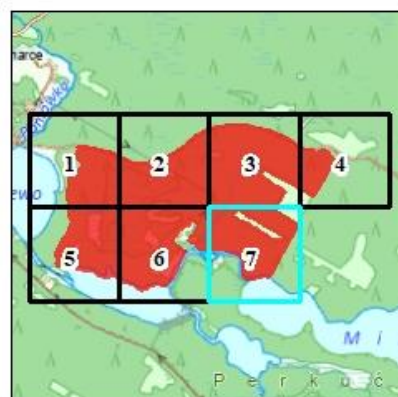
Dane topograficzne

Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp 11 VII 2025 r.

Oddziały /wydzielanie leśne

Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.

projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Płaska na lata 2025 - 2034

**Załącznik Nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku
z dnia 15 września 2025 r.**

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „BORSUKI”
w postaci współrzędnych punktów załamania w układzie PL-1992 ¹⁾**

Lp	X	Y	Komentarz
1	679396,45	783490,45	część 1
2	679423,23	783446,09	część 1
3	679370,33	783435,02	część 1
4	679366,66	783400,84	część 1
5	679339,46	783374,16	część 1
6	679344,64	783372,39	część 1
7	679347,15	783371,57	część 1
8	679349,66	783370,76	część 1
9	679347,41	783361,27	część 1
10	679309,88	783335,81	część 1
11	679309,05	783332,67	część 1
12	679306,32	783333,21	część 1
13	679273,86	783313,40	część 1
14	679261,10	783291,44	część 1
15	679248,67	783294,87	część 1
16	679238,72	783291,44	część 1
17	679224,23	783271,92	część 1
18	679224,13	783272,10	część 1
19	679214,82	783288,53	część 1
20	679163,62	783378,89	część 1
21	679156,25	783391,89	część 1
22	679151,70	783399,95	część 1
23	679150,42	783395,76	część 1
24	678922,86	783286,22	część 1
25	678920,12	783283,37	część 1
26	678885,13	783247,04	część 1
27	678878,16	783246,26	część 1
28	678881,86	783226,54	część 1
29	678887,25	783186,89	część 1
30	678888,40	783153,70	część 1
31	678887,35	783153,57	część 1
32	678885,16	783137,09	część 1
33	678882,37	783131,21	część 1
34	678876,00	783117,81	część 1
35	678867,96	783100,93	część 1
36	678859,59	783082,75	część 1
37	678848,46	783065,77	część 1
38	678842,80	783050,08	część 1
39	678846,46	783040,88	część 1
40	678857,80	783028,80	część 1
41	678877,46	783001,90	część 1
42	678877,77	783000,19	część 1
43	678888,43	782964,75	część 1

Lp	X	Y	Komentarz
44	678901,77	782927,42	część 1
45	678911,83	782909,32	część 1
46	678942,84	782857,93	część 1
47	678963,70	782820,74	część 1
48	678962,24	782818,65	część 1
49	678961,07	782813,12	część 1
50	678952,39	782772,28	część 1
51	678946,44	782744,29	część 1
52	678959,89	782717,74	część 1
53	678966,01	782705,65	część 1
54	679002,05	782645,06	część 1
55	679005,70	782626,90	część 1
56	679007,61	782586,83	część 1
57	679010,05	782570,50	część 1
58	679014,52	782571,03	część 1
59	679015,77	782561,75	część 1
60	679018,81	782539,28	część 1
61	679023,46	782504,80	część 1
62	679030,12	782455,48	część 1
63	679034,41	782423,69	część 1
64	679041,77	782385,95	część 1
65	679046,05	782363,98	część 1
66	679049,24	782347,40	część 1
67	679065,16	782377,32	część 1
68	679124,61	782352,18	część 1
69	679166,44	782365,59	część 1
70	679216,91	782388,74	część 1
71	679234,05	782397,08	część 1
72	679254,05	782416,26	część 1
73	679278,76	782446,97	część 1
74	679334,24	782457,59	część 1
75	679396,00	782490,81	część 1
76	679440,92	782463,67	część 1
77	679517,19	782458,52	część 1
78	679630,89	782444,95	część 1
79	679685,84	782457,26	część 1
80	679698,85	782458,64	część 1
81	679759,73	782464,98	część 1
82	679773,83	782476,77	część 1
83	679807,29	782527,77	część 1
84	679834,90	782562,86	część 1
85	679862,50	782567,54	część 1
86	679888,47	782555,38	część 1

1) Układ współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 jest jednym z układów tworzących państwowy system odniesień przestrzennych, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151 i 1824).

Lp	X	Y	Komentarz
87	679920,29	782527,77	część 1
88	679942,05	782509,76	część 1
89	679961,93	782531,98	część 1
90	679975,73	782574,65	część 1
91	680001,05	782526,34	część 1
92	680002,17	782540,60	część 1
93	679983,14	782668,13	część 1
94	679978,30	782685,72	część 1
95	679975,58	782695,65	część 1
96	679942,40	782816,35	część 1
97	679926,38	782830,87	część 1
98	679865,19	782975,17	część 1
99	679861,51	782983,85	część 1
100	679861,99	783097,37	część 1
101	679872,75	783132,13	część 1
102	679877,18	783138,24	część 1
103	679873,84	783144,03	część 1
104	679833,62	783213,80	część 1
105	679771,20	783322,04	część 1
106	679765,15	783332,53	część 1
107	679761,10	783339,56	część 1
108	679671,87	783494,29	część 1
109	679652,34	783528,16	część 1
110	679634,55	783559,03	część 1
111	679593,93	783629,46	część 1
112	679514,65	783586,43	część 1
113	679423,09	783536,73	część 1
114	679387,97	783517,67	część 1
115	679396,45	783490,45	część 1
116	679365,27	784054,78	część 2
117	679365,75	784053,97	część 2
118	679417,80	783963,96	część 2
119	679452,82	783903,42	część 2
120	679454,56	783900,41	część 2
121	679511,67	783801,67	część 2
122	679508,50	783800,41	część 2
123	679503,08	783799,84	część 2
124	679496,67	783802,05	część 2
125	679490,18	783803,37	część 2
126	679479,67	783801,97	część 2
127	679470,63	783799,51	część 2
128	679464,88	783794,82	część 2
129	679460,85	783787,18	część 2
130	679459,04	783782,83	część 2
131	679453,87	783777,65	część 2
132	679446,88	783771,29	część 2
133	679398,41	783844,28	część 2
134	679396,36	783850,98	część 2
135	679394,63	783856,61	część 2
136	679361,11	783922,00	część 2
137	679348,87	783931,86	część 2
138	679342,05	783936,79	część 2
139	679333,92	783952,15	część 2

Lp	X	Y	Komentarz
140	679332,85	783962,50	część 2
141	679344,11	783960,04	część 2
142	679343,45	783967,02	część 2
143	679295,29	784025,66	część 2
144	679282,15	784045,66	część 2
145	679237,47	784109,69	część 2
146	679231,65	784125,74	część 2
147	679238,15	784143,17	część 2
148	679240,34	784163,20	część 2
149	679239,66	784179,47	część 2
150	679237,70	784194,45	część 2
151	679233,44	784210,69	część 2
152	679233,82	784220,89	część 2
153	679238,22	784239,74	część 2
154	679222,68	784231,25	część 2
155	679204,12	784221,13	część 2
156	679201,95	784219,94	część 2
157	679197,55	784217,54	część 2
158	679183,65	784209,94	część 2
159	679132,08	784181,78	część 2
160	679120,71	784175,57	część 2
161	679066,31	784145,92	część 2
162	679033,09	784127,81	część 2
163	679014,55	784117,70	część 2
164	678992,03	784105,43	część 2
165	678956,27	784085,93	część 2
166	678951,48	784079,98	część 2
167	678957,81	784044,13	część 2
168	678958,07	784031,49	część 2
169	678952,22	784012,24	część 2
170	678941,42	783984,94	część 2
171	678940,16	783964,40	część 2
172	678939,68	783944,35	część 2
173	678936,91	783904,15	część 2
174	678941,20	783888,74	część 2
175	678947,19	783889,05	część 2
176	678960,89	783870,53	część 2
177	679096,81	783868,51	część 2
178	679134,17	783839,89	część 2
179	679177,31	783696,33	część 2
180	679179,33	783645,55	część 2
181	679180,04	783594,49	część 2
182	679179,55	783515,84	część 2
183	679204,68	783501,97	część 2
184	679215,96	783493,57	część 2
185	679220,49	783488,89	część 2
186	679224,25	783482,88	część 2
187	679229,97	783469,56	część 2
188	679238,18	783436,36	część 2
189	679269,09	783453,14	część 2
190	679267,69	783460,34	część 2
191	679266,28	783467,55	część 2
192	679298,62	783485,10	część 2

Lp	X	Y	Komentarz
193	679329,32	783501,76	część 2
194	679335,27	783504,99	część 2
195	679341,21	783508,21	część 2
196	679355,17	783515,79	część 2
197	679376,08	783527,14	część 2
198	679436,44	783559,91	część 2
199	679503,24	783596,17	część 2
200	679575,95	783635,64	część 2
201	679600,11	783648,75	część 2
202	679607,13	783636,62	część 2
203	679656,74	783550,59	część 2
204	679693,44	783486,93	część 2
205	679780,10	783336,64	część 2
206	679783,74	783330,33	część 2
207	679847,66	783219,47	część 2
208	679854,96	783206,81	część 2
209	679886,84	783151,53	część 2
210	679899,65	783169,15	część 2
211	679924,77	783250,61	część 2
212	679941,08	783303,51	część 2
213	679943,01	783306,32	część 2
214	679989,13	783373,30	część 2
215	679997,18	783383,27	część 2
216	680065,81	783468,16	część 2
217	680092,47	783501,12	część 2
218	680097,80	783511,06	część 2
219	680111,93	783537,39	część 2
220	680117,82	783551,64	część 2
221	680152,96	783636,58	część 2
222	680164,20	783674,77	część 2
223	680179,08	783776,84	część 2
224	680173,87	783882,48	część 2
225	680163,11	783939,59	część 2
226	680162,95	783940,38	część 2
227	680149,82	783976,64	część 2
228	680127,74	784071,72	część 2
229	680063,07	784225,43	część 2
230	680009,02	784302,42	część 2

Lp	X	Y	Komentarz
231	679991,03	784328,04	część 2
232	679990,50	784329,27	część 2
233	679982,32	784348,24	część 2
234	679974,20	784388,25	część 2
235	679974,34	784420,41	część 2
236	679965,53	784435,11	część 2
237	679941,98	784474,40	część 2
238	679957,04	784489,09	część 2
239	679968,71	784518,10	część 2
240	679951,97	784558,13	część 2
241	679920,67	784575,53	część 2
242	679902,65	784601,56	część 2
243	679880,89	784589,71	część 2
244	679775,62	784532,39	część 2
245	679605,44	784439,72	część 2
246	679710,74	784257,22	część 2
247	679714,99	784249,86	część 2
248	679758,02	784175,27	część 2
249	679775,15	784145,57	część 2
250	679827,84	784054,25	część 2
251	679833,74	784044,02	część 2
252	679798,29	784018,92	część 2
253	679783,82	784011,41	część 2
254	679775,66	784002,99	część 2
255	679770,90	784009,31	część 2
256	679765,51	784015,68	część 2
257	679750,80	784030,89	część 2
258	679727,50	784057,36	część 2
259	679680,97	784137,10	część 2
260	679657,91	784186,44	część 2
261	679638,89	784211,19	część 2
262	679626,31	784203,13	część 2
263	679601,56	784187,27	część 2
264	679483,23	784112,78	część 2
265	679371,84	784312,23	część 2
266	679253,49	784248,08	część 2
267	679365,27	784054,78	część 2

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940, z 2025 r. poz. 884) uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem.

Niniejsze zarządzenie obejmuje uznanie obszaru za rezerwat przyrody, określenie jego nazwy, położenia współrzędnych geograficznych punktów załamania granicy obszaru w układzie PL-1992 oraz w podziale administracyjnym państwa, a także uwzględnienie obowiązujących norm prawnych dotyczących rezerwatów przyrody, w tym określenie sprawującego nadzór nad rezerwatem oraz rodzaju, typu i podtypu obiektu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. z 2005 r., Nr 60, poz. 533).

Rezerwat przyrody „Borsuki” położony jest w województwie podlaskim, w powiecie augustowskim, na terenie gminy Płaska. Jest to centralna część Puszczy Augustowskiej. Obiekt zlokalizowany jest w lewobrzeżnej części Kanału Augustowskiego, na północny-wschód od śluzy Paniewo. Zachodnią, południową i po części wschodnią granicę rezerwatu stanowi porośnięta lasem stroma skarpa misy pojezierniej. W miejscach tych obiekt sąsiaduje od południa z jeziorem Krzywym, zaś od zachodu z jeziorem Paniewo. Południowo wschodnią granicę rezerwatu wyznacza linia Kanału Augustowskiego, zaś północną krawędź stanowi droga nieutwardzona łącząca miejscowości Gorczyca i Mikaszówka. Obiekt leży w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszcza i Jeziora Augustowskie oraz na terenie obszarów Natura 2000: PLB200002 Puszcza Augustowska i PLH200005 Ostoja Augustowska. Rezerwat w całości leży na terenie gruntów Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Płaska w Żylinach, w leśnictwie Sówki (Bank Danych o Lasach).

Rezerwat „Borsuki” obejmuje dobrze zachowane ekosystemy leśne i torfowiskowe. Torfowiska soligeniczne zajmują zbiorowiska mszysto-turzycowe, zarośla z brzozą niską *Betula humilis*, bagienne lasy – świerczyny na torfie, lasy sosnowo-brzozowe i olsy źródliskowe z unikatową florą roślin naczyniowych i mchów, a w otoczeniu dominuje starodrzew sosnowy z domieszką świerka oraz nielicznymi drzewami liściastymi (Wołejko i in. 2019, Pawlikowski – dane własne, niepubl.). Starodrzew stanowi siedlisko rzadkich gatunków ptaków, gatunków saproksylicznych i porostów, ale również stabilizuje mikroklimat torfowiska.

Torfowisko soligeniczne położone w centralnej części rezerwatu ma charakter pojeziorny (Wołejko i in. 2012, Gutowska i in. 2014-2017). Pozostaje ono pod znacznym wpływem wód podziemnych napływających z mineralnej krawędzi obniżenia. W granicach rezerwatu występują siedliska z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG). Najcenniejszy fragment rezerwatu to siedlisko 7230 górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. Siedlisko to jest dobrze wykształcone, a populacje gatunków z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej, takie jak skalnica torfowiskowa *Saxifraga hirculus*, lipiennik Loesela *Liparis loeselii*, haczykowiec błyszczący *Hamatocaulis vernicosus*, dobrze zachowane. Na terenie torfowiska występują również liczne inne, zagrożone w skali kraju gatunki roślin. Aż 31 gatunków roślin naczyniowych i mchów znajduje się na Polskiej czerwonej liście roślin. W obrębie rezerwatu odnotowano 12 gatunków storczyków, z czego 9 gatunków figuruje na Polskiej czerwonej liście (Pawlikowski – dane własne, niepubl.). Znaczną część rezerwatu zajmują bagienne, naturalne lasy – świerczyny na torfie i bagienne lasy sosnowo-brzozowe (siedliska 91D0) oraz łęgi reprezentujące siedlisko 91E0 (łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe), w tym źródliskowe (olsy źródliskowe). Miejscowo występuje również siedlisko 9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Jarzombkowski i in. 2011, Gutowska i in. 2014-2017, Pawlikowski – dane własne niepubl., warstwy rdoś). Wszystkie wymienione siedliska oraz gatunki roślin z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej są przedmiotami ochrony Ostoi Augustowskiej (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z dnia 5 listopada 2020).

Przedmiotowy obszar mokradłowy cechuje różnorodność zbiorowisk i zespołów je tworzących. Główną część torfowiska tworzą mechowiska zespołu *Caricetum dioandreae* z turzycą obłą *Carex diandra*, bobrkiem trójlistkowym *Menyanthes trifoliata*, haczykowcem błyszczącym *Hamatocaulis vernicosus*, mokradłoszką zaostrzoną *Calliergonella cuspidata*. Na zachodnim skraju torfowiska występują mechowiska z turzycą bagienną *Carex limosa*, z licznymi gatunkami niskoturzycowych torfowisk niskich z rzędu *Cariacetalia davallianae*. Na wschodnim skraju obiektu dominują mechowiska z turzycą dzióbkową *Carex rostrata*, kostrzewą czerwoną *Festuca rubra* i mchami takimi jak próchniczek błotny *Aulacomnium palustre* i błyszczce włoskowate *Tomentypnum nitens*. Miejscami wytworzyły się subneutralne mszary zespołu

Menyantho-Sphagnetum teretis z torfowcem obłym *Sphagnum teres* i torfowcem Warnstorfa *Sphagnum warnstorffii*. Występują tu także różne przejścia do szuwarów turzycowych z turzycą błotną *Carex acutiformis* i do zarośli brzozy niskiej oraz wierzb (Jarzombkowski i in. 2011, Wołejko i in. 2012).

Torfowisko bogate jest w gatunki charakterystyczne dla siedlisk mechowiskowych. Nagromadzenie licznych, zagrożonych wyginięciem gatunków chronionych, takich jak: błotniszek wełnisty *Helodium blandowii*, torfowiec Warnstorfa *Sphagnum warnstorffii*, błyszczce włoskowate *Tomentypnum nitens*, brzoza niska *Betula humilis*, wełnianka delikatna *Eriophorum gracile*, turzycza strunowa *Carex chordorrhiza*, turzycza dwupienna *Carex dioica*, turzycza bagienna *Carex limosa*, fiołek torfowy *Viola epipsila*, żłobik koralowy *Corallorhiza trifida*, kukulka krwista *Dactylorhiza incarnata*, rosiczka długolistna *Drosera anglica*, rosiczka okrągłolistna *Drosera rotundifolia*, wyblin jednolistny *Malaxis monophyllos*, pływacz średni *Utricularia intermedia*, pływacz drobny *Utricularia minor*, jeżogłówka najmniejsza *Sparganium minimum*, sprawia, że obiekt ten jest unikatowy w skali kraju. Rezerwat „Borsuki” jest szczególnie cenny ze względu na występowanie dobrze zachowanych populacji lipiennika Loesela *Liparis loeselii*, wążlika błotnego *Hammarbya paludosa*, haczykowca błyszczącego *Hamatocaulis vernicosus* (Jarzombkowski i in. 2011, Jarzombkowski i Pawlikowski 2012, Pawlikowski i Jarzombkowski 2012).

Na południowym brzegu rezerwatu, tuż przy Kanale Augustowskim, występuje stanowisko aldrowandy pęcherzykowatej *Aldrovanda vesiculosa* (warstwy rdoś). Gatunek ten jest objęty ścisłą ochroną na mocy prawa krajowego i uznany za krytycznie zagrożony wyginięciem wg Czerwonej listy roślin Polski oraz Polskiej czerwonej księgi roślin. Aldrowanda pęcherzykowata figuruje w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej.

Na północno-wschodnim skraju torfowiska znajduje się populacja obuwika pospolitego *Cypripedium calceolus* – gatunku chronionego na mocy Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej oraz wpisanego na Czerwoną listę roślin Polski i do Polskiej czerwonej księgi roślin (warstwy rdoś, PZO). Obuwik pospolity jest przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska.

Torfowisko stanowi też siedlisko dla rzadkiego, objętego ścisłą ochroną gatunkową ślimaka – poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior* (dane z PZO) oraz jest miejscem występowania wydry *Lutra lutra* (dane z PZO). Oba te gatunki, wymienione w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej, są przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska (PZO, sdf).

Siedliska rezerwatu sprzyjają występowaniu licznych, chronionych prawem krajowym gatunków ptaków. Wśród nich występują m.in.: gągoł *Bucephala clangula*, kszyszek *Gallinago gallinago*, samotnik *Tringa ochropus*, żuraw *Grus grus*, jarząbek *Tetrastes bonasia*, sóweczka *Glaucidium passerinum*, włochatka *Aegolius funereus*, dzięcioł średni *Dendrocoptes medius*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, siniak *Columba oenas*, orzechówka *Nucifraga caryocatactes* oraz kania czarna *Milvus migrans*, która ma strefę ochronną w obrębie rezerwatu (Zawadzki i in. 2017, Agnieszka Grajewska – dane własne niepubl., Dorota Zawadzka i Grzegorz Zawadzki – dane własne niepubl., dane z PZO, dane rdoś). Spośród wymienionych gatunków tylko dzięcioł średni i orzechówka nie są przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Augustowska (sdf).

Zróznicowany zespół ptaków występujących w rezerwacie potwierdza jego wysokie walory przyrodnicze. Obecność dzięcioła czarnego – gatunku osłonowego i kluczowego – oraz jarząbka, uznawanego za wskaźnik różnorodności biologicznej lasów, świadczy o tym, że drzewostany rezerwatu „Borsuki” cechują się zróżnicowaniem strukturalnym i wiekowym, w tym drzew martwych i zamierających (Zawadzka, Zawadzki 2006).

Znaczna większość przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Augustowska jest związana z występowaniem dojrzałych drzewostanów w wieku powyżej 120 lat. W Nadleśnictwie Płaska wiek rębności sosny wynosi 120 lat (protokół KZP). Oznacza to, że użytkowanie rębne (w tym cięcia zupełne) można rozpocząć już w wieku 100 lat, a nawet wcześniej. Liczba dziupli dzięcioła czarnego w drzewostanach młodszych niż 100 lat w Puszczy Augustowskiej jest bardzo niska, co uniemożliwia gniazdowanie większym dziuplakom, takim jak włochatka, siniak, gągoł czy nurogęs. Takie działanie pozwoli na naturalną regenerację i zapewni miejsca lęgowe dla takich gatunków jak dzięcioł czarny, kania czarna oraz dla wtórnych dziuplaków – sóweczki, włochatki, siniaka czy gągoła. Należy podkreślić olbrzymie znaczenie drzew dziuplastych w sąsiedztwie cieków i zbiorników wodnych dla gatunków dwóch środowisk, czyli gągoła i nurogęsi, których obecność jest uzależniona od dostępności miejsc lęgowych. Ochrona najstarszych drzewostanów sosnowych w granicach rezerwatu „Borsuki” jest zatem kluczowa dla zachowania ich unikatowej struktury, różnorodności biologicznej i naturalnych procesów ekologicznych.

Podana w niniejszym zarządzeniu powierzchnia rezerwatu przyrody jest powierzchnią geometryczną wyliczoną na podstawie współrzędnych punktów załamania granicy obszaru w układzie PL-1992 i wynosi 178,11 ha.

Projekt zarządzenia został poddany konsultacjom społecznym oraz zaopiniowaniu przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska. W ramach konsultacji wpłynęły uwagi: Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku (RDLP), Nadleśnictwa Płaska, Zarządu Powiatu Augustowskiego, Wójta oraz Rady Gminy Płaska, Podlaskiej Izby Rolniczej, Stowarzyszeń i organizacji ekologicznych oraz osób fizycznych. Uwagi RDLP oraz Nadleśnictwa dotyczyły zasadności tworzenia rezerwatu o takiej powierzchni w związku z istnieniem już na tym obszarze innych form ochrony przyrody oraz drzewostanów, ograniczenia możliwości poruszania się mieszkańców po drogach leśnych i gminnych, utrudnień związanych z prowadzeniem gospodarki leśnej na terenie drzewostanów objętych posuszem kornikowym, włączeniem pola biwakowego położonego na gruntach LP. Pisma stowarzyszeń i organizacji ekologicznych wyrażały poparcie dla powołania powyższego rezerwatu. Zarząd Powiatu Augustowskiego wyraził obawę iż powołanie rezerwatu może stanowić ingerencję w sieć drogową gminy a tereny wokół rezerwatu objęte otuliną stanowią ograniczenie dla lokalnej społeczności. W podobnym tonie brzmiały uwagi Rady Gminy, która zwróciła się z prośbą o rozważanie takiego przebiegu granic rezerwatu, a także wskazała na problem ingerencji w sieć dróg lokalnych. Wójt Gminy Płaska wyraził bezwzględny sprzeciw co do utworzenia rezerwatu, brak konsultacji z lokalnymi mieszkańcami a także fakt iż rezerwat ingeruje w sieć lokalnych dróg. Podlaska Izba Rolnicza wskazała iż należałoby rozważyć utworzenie innych form ochrony, które nie ograniczałyby w tak szerokim zakresie możliwości prowadzenia gospodarki rolnej, a także wpływu rezerwatu na gospodarkę łowiecką oraz ograniczenia możliwości inwestycji lokalnych. Osoby fizyczne wskazywały zarówno poparcie dla idei stworzenia rezerwatu w tym miejscu, a niekiedy obawy odnoszące się do wpływu na możliwość poruszania się lokalnymi drogami na plażę, śluzę czy też włączenia pól biwakowych w granice rezerwatu. Ponadto wskazywano na obawę odnośnie ograniczenia możliwości realizacji inwestycji budowlanych w sąsiedztwie rezerwatu czy też obawy przed odcięciem dostępu służb medycznych do mieszkańców jednej z osad leśnych. Dodatkowo w ocenie RDLP oraz Nadleśnictwa sposób gospodarowania wokół rezerwatu jest zgodny z obowiązującymi przepisami ochrony przyrody, i nie wymaga tworzenia otuliny.

Wniesione uwagi zostały szczegółowo przeanalizowane i ostatecznie w większości przypadków uwzględnione. Z granic rezerwatu usunięto część wydzieleni leśnych w sąsiedztwie jeziora na którym zlokalizowana jest plaża oraz pole biwakowe oraz jedna z dróg wykorzystywanych przez mieszkańców. Usunięto z granic rezerwatu drogę prowadzącą od śluzy w celu umożliwienia dojazdu służb medycznych do mieszkańców osady. Dodatkowo usunięto także wydzielenia z drzewostanem pozrębowym we wschodniej części rezerwatu. Istnienie strefy ochronny gatunkowej nie stanowi podstawy do nie włączania jej w granice rezerwatu, stąd też została ona objęta rezerwatem jako formą ochrony o wyższej kategorii. Wyłączono również z granic rezerwatu linie energetyczną w celu umożliwienia sprawnej jej konserwacji. W ramach analizy dokumentacji niezbędnej do utworzenia rezerwatu przyrody, przeanalizowano stan prawny nieruchomości. Rezerwat przyrody wraz z otuliną obejmuje obszar gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Nadleśnictwa Płaska. Utworzenie rezerwatu nie ograniczy sposobu korzystania z nieruchomości będących własnością osób fizycznych.

Projekt zarządzenia zgodnie z art. 13 ust. 3 i art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940) został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody.

Projekt zarządzenia zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428 t.j.) został uzgodniony z Wojewodą Podlaskim.

Piśmiennictwo:

1. Gutowska E., Jarzombkowski F., Kotowska K. Dokumentacja przyrodnicza wybranych obiektów – torfowisk alkaicznych Puszczy Augustowskiej. Klub Przyrodników, Świebodzin 2014-2017.
2. Gutowski J.M., Bobiec A., Ciach M., Kujawa A., Zub K., Pawlaczyk P. 2022. Drugie życie drzewa. Wydanie II. Fundacja WWF Polska, Warszawa.
3. Jarzombkowski F., Kotowska K., Gutowska E., Pawlikowski P. 2011. Regionalny Program ochrony torfowisk alkaicznych (7230) w województwie podlaskim. Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin.
4. Jarzombkowski F., Pawlikowski P. 2012. Krajowy program ochrony lipiennika *Loesela Liparis loeselii*. Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin.

5. Pawlikowski P., Jarzombkowski F. 2012. Krajowy program ochrony skalnicy torfowiskowej *Saxifraga hirculus*. Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin.
6. Piechnik Ł. 2020. *Carpinus betulus* and occurrence of natural tree hollows in manager forests. *Fragmenta Floristica et Geobotanica Polonica* 27 1): 33-43.
7. Wołejko L., Stańko R., Pawlikowski P., Jarzombkowski F., Kiaszewicz K., Chapiński P., Bregin M., Kozub Ł., Krajewski Ł., Szczepański M. 2012. Krajowy program ochrony torfowisk alkaicznych (7230). Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin.
8. Wołejko L., Pawlaczyk P., Stańko R. (Eds.). 2019. Torfowiska alkaliczne w Polsce – zróżnicowanie, zasoby, ochrona. Wydawnictwo Klubu Przyrodników, Świebodzin.
9. Zawadzka D., Zawadzki J. 2006. *Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo Leśnej*. R. 8. Zeszyt 4(14)/2006
10. Zawadzka D. 2018. Dziuple w ekosystemach leśnych: formowanie, rozmieszczenie, znaczenie ekologiczne i wskazania ochronne. *Sylwan* 162(6): 509-520.
11. Zawadzka D., Drozdowki S., Zawadzki G., Zawadzki J. 2016. The availability of cavity trees along an age gradient in fresh pine forests. *Silva Fennica* vol. 50 no. 3.
12. Zawadzki G., Zawadzka D., Sołtys A. 2017. Dynamika populacji i rozmieszczenie kani czarnej i rudnej w Puszczy Augustowskiej. *Studia i Materiały CEPL w Rogowie*. R. 19. Zeszyt 53/4/2017
13. Zawadzka D., Zawadzki G. 2024. Dane przestrzenne dotyczące awifauny lęgowej na terenie Nadleśnictwa Płaska.